

Tusentals ritningar finns i rullar som efterhand packas om för att inte bli förstörda.

Arkivskatt kan bli tillgänglig för fler

Runt 5 000 ritningar och utställningsmaterial från Per Fribergs kontor ger en unik möjlighet att ta del av utvecklingen av svensk landskapsarkitektur under 1900-talets andra hälft. Dessa finns nu på SLU Alnarp.

Förhoppningen är att det ska komma till nytta för både studenter, forskare och andra intresserade, först genom att tillgängliggöra delar av samlingen online och kanske i framtiden att få till någon form av ett större arkiv för landskapsarkitektur.

– Det är enär en unik samling på det viset att det finns ingen motsvarande i sin storlek i Sverige. Det var Per Friberg själv och hans söner som skänkte det mesta i början på 2000-talet, säger Anna Jakobsson, forskare och universitetslektor vid Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning.

Ritningarna kom till SLU i omgångar och förvarades till en början i en lagerlokal. Därefter har de fått flytta runt ett par gånger och det mesta ligger nu på en vind i väntan på bättre förvaring. Kring 2017–2018 bestämde sig Anna Jakobsson, själv landskapsarkitekt och som under studie-

tiden träffade på Per Friberg flera gånger, att tillsammans med den dåvarande arkivarien påbörja processen att ta hand om materialet.

– Vi ville göra något mer än att det bara skulle finnas här. Men det primära just då var att se till att det bevarades i sin helhet, säger hon.

ETT OMFATTANDE ARBETE

Då startade arbetet med att hitta finansiärer, formulera en plan för samlingens framtid, hitta en plats att förvara alla ritningar på samt att gå igenom allt material och förteckna det. Än är inte allt förtecknat men arbetet med att sortera och gå igenom alla ritningar påbörjades 2019 och intensifierades när Douglas Gunnarsson anställdes som arkivarie 2021. Nu finansierar fakulteten och SLU en halvtidstjänst för att han ska kunna arbeta med att bevara och förteckna de ritningar och dokument som rör Per Fribergs liv och arbete.

– Det krävs att det finns en tjänst för detta tar tid och flera studenter har också bidragit med hjälp under perioder, konstaterar Anna Jakobsson.

Eftersom ritningarna ligger samlade i olika rör som inte är syrafria, kommer ritningarna med tiden att skadas och förstöras om de inte tas omhand. Ritningarna tas ut

ur papprören och rullas in i ett syrafritt material för att bevaras för eftervärlden. Dessutom görs en förteckning över varje ritning som blir sökbar.

LEVANDEGÖRA PROCESSEN

Anna Jakobssons nuvarande arbete rör en insamling och dokumentation av berättelser från före detta medarbetare vid Fribergs kontor. Det sker nu på 20 procent av hennes tjänst fram till 2025 finansierat av Brandförsäkringsverkets stiftelse för bebyggelsehistorisk forskning och Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning. Så förutom Douglas Gunnarssons arbete med att värna, förvalta och tillgängliggöra materialet jobbar Anna Jakobsson med att göra samlingen mer levande och bredda kunskapen om den.

– Jag intervjuar hans tidigare medarbetare för att kunna levandegöra processen och få veta mer om var han och de fick inspiration ifrån. Vad är det som har lett fram till slutprodukten?

Med dessa intervjuer vill hon få en mer samlad bild kring hur diskussioner och hur arbetsprocessen såg ut kring både stora och små projekt. Det vill säga allt från villaträdgårdar till kyrkogårdar och större landskapsprojekt.

INTERVJUA MEDARBETARE

I december samlade hon därför flera av Per Fribergs tidigare medarbetare och en av Per Fribergs söner. De fick besöka vinden där det mesta av materialet fortfarande finns och ta del av Douglas Gunnarssons arbete med att bevara ritningarna.

– För oss är det här rena guldgruvan!, var kommenterar från flera av de som arbetade ihop med Per Friberg.

Nu kunde de få se skisser, ritningar och arbetsmaterial från sitt tidigare arbetsliv och diskussionerna kring vem som gjort vad var livliga. För mycket av det som gjordes under själva arbetsprocessen, i form av skisser och enkla teckningar är sparad, vilket är ganska ovanligt. Ofta är det endast det färdiga resultatet som sparas. När ritningarna gjordes vid Fribergs kontor var det också vanligt att det endast stod företagsnamnet och i detta fallet Per Fribergs namn, inte vilken medarbetare som gjort vad. Det hoppas Anna Jakobsson också få lite mer klarhet kring.

FLER SAMLINGAR KAN INGÅ

När det gäller var allt material från Per Fribergs samling ska förvaras framöver i Alnarp är det inte bestämt. Men förhoppningen är att ordna med en större och mer besöksvänlig lokal på universitetsområdet. Till saken hör att det nu även kommit in en ny donation med landskapsarkitekten Sven Hermelins ritningar samt att det finns en hel del samlad från landskapsarkitekterna Ulla Bodorff och Walter Bauer vid Arkivcentrum Syd i Lund.

– Med de samlingarna skulle man kunna bygga ett nationellt nav för arkivmaterial inom landskapsarkitektur, säger Anna Jakobsson som ser en stor nytta med att få allt samlad, inte minst för utbildningarna vid SLU Alnarp men även för att tydliggöra utvecklingen av landskapsarkitektur under 1900-talet för en allmänhet. •

PER FRIBERGS SAMLING

av ANN RICHARDSSON

En skiss från 1970 över trafikplanering i Lund, Lilla fiskaregatan som gågata. Foto: Anna Jakobsson

Steg ett i bevarandet av ritningarna är att arkivbeständig polyesterfilm sätts fast med linnetejp utanpå ett gammalt pappersrör. Därefter rullas ritningarna upp på röret och packas in i ett syrafritt material. Foto: Anna Jakobsson

Anna Jakobsson, forskare och universitetslektor vid Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning. Foto Henette Wester

Ann-Sofi Högborg som började tidigt som praktikant hos Per Friberg och sedan utbildade sig till landskapsarkitekt fick en genomgång av samlingen av arkivarie Douglas Andersson vid en träff i december i fjol.

Per Friberg

Per Friberg var Sveriges första professor i Trädgårdskonst och Naturvård, 1964–1985 på det som då hette Alnarps Lantbruksinstitut och som nu är Sveriges Lantbruksuniversitet. Han undervisade även på Konstakademien i Köpenhamn och vid Harvard i USA. Många av hans projekt har utgjort studenternas referensramar under utbildningstiden.

Samtidigt drev han egen arkitekt och landskapsarkitektverksamhet i Bjärred där uppdragsgivarna både var privata kunder, kommuner och regioner. Under andra halvan av 1900-talet var Per Friberg en av Sveriges mest erkända arkitekter och landskapsarkitekter. Källa: SLU